edicija

savremeni roman

KNJIGA № 7

Urednica:
Nataša Atanacković

www.dokaz.rs

DOKAZ

Za izdavača
Nataša Atanacković
Nebojša Zorić

Prevod
Igor Solunac

Lektura
Milica Milosavljević

Korektura
Dokaz izdavaštvo

Dizajn korica i prelom
Blend Graphics

Štampa
DMD Štamparija

Beograd, 2024. | Tiraž 1000 | Prvo izdanje

Sva prava zadržana.
Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati
u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

Naslov originala:
Nina Wähä
TESTAMENTE

Copyright © Nina Wähä, first published by Norstedts, Sweden, in 2019.
Published by agreement with Norstedts Agency and Corto Literary Agency.
Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, Dokaz izdavaštvo

ISBN: 978-86-81518-20-5

Sufinansira
Evropska unija

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the European Education and Culture Executive Agency can be held responsible for them.

Nina Vehe

Testament

Sa švedskog preveo
Igor Solunac

Dokaz izdavaštvo | Beograd, 2024.

Ovo je zapravo priča o ubistvu. Pa dobro, istini za volju, mnogo je više od toga.

Međutim, ne želim nikoga da obmanjujem, niti da prikrivam nešto od suštinske važnosti u ovoj priči.

Neko će umreti. I neko će biti kriv. Moraćemo da doznamo ko. I ko to. I zašto?

Nažalost, moraćete da ih upoznate zajedno jer svi imaju veze s pričom, na ovaj ili onaj način. Baš kako pesma kaže, mnogi su vižljasti, skoro neuhvatljivi, mnogi su nevidljivi, ali ipak postoje.

Možda ćete nekoliko puta tokom putovanja zastati i pomisliti nešto poput „čemu sad ovo?", ali imajte poverenja. Prepustite život u moje ruke i ja ću vas provesti kroz tamu i svetlost.

Eto tako. Da počnemo.

Ovo je priča o porodici Toimi i nekim događajima koji su značajno uticali na njihove živote, a pod porodicom Toimi mislim na roditelje u drami, Siri i Pentija, i mislim na njihovu decu, onu koja su bila živa u vreme ovih zbivanja, i mislim na decu koja više nisu bila živa. Takođe, mislim i na još uvek nerođenu decu. I na onu koja će doći kasnije.

*

Još ponešto o čemu treba razmisliti:

Toimi je neobično prezime za porodicu. Ako vam je promaklo značenje, ta reč znači „delatno". To bi bilo smešno prezime za mnoge porodice, posebno ovu. Ili možda čak i za ovu.

Najveći deo vremena provešćemo u unutrašnjosti. U Tornedalu, nastanjenom Fincima, da se tačnije izrazim.

Zapravo, to je sve što treba da znate. Kao i da se porodica Toimi bavi poljoprivredom, da se radnja odvija osamdesetih godina dvadesetog veka, bliži se Božić, a u porodici ima mnogo dece, više nego što bih želela da pratimo, ali šta da se radi.

E tako! *Nous allons mes amis!**

* Fr. Krećemo, prijatelji moji!

GLAVNI LIKOVI:

ANI – najstarija sestra, živi u Stokholmu, trudna je.
ALEKS – otac Aninog nerođenog deteta.
LAURI – Anin brat, homoseksualac, koji se doselio u Stokholm posle Ani, kasnije se preselio u Kopenhagen.
ESKO – najstariji brat, koji je otkupio gazdinstvo od roditelja.
SEIJA – Eskova supruga.
TATU/RINE – peti sin, na licu ima ožiljak od požara, nedavno pušten iz zatvora.
SINIKA – Tatuova supruga. Možda trudna?
HELMI – srednja sestra. Njeno ime znači biser. Nikad nema novca.
PASI – Helmin muž.
MALI PASI – Helmin sin.
ONI – najmlađi sin. Njegovo ime znači sreća.
ARTO – mlađi sin, koji se opekao jer je upao u bakarni kazan (*Ali o tome vi ništa ne znate.*)
SIRI – majka.
PENTI – otac.
TARMO – sin homoseksualac, koji se preselio u Helsinki da studira.
LAHJA – najmlađa sestra. Njeno ime znači dar.
MAIRE – Lahjina prijateljica.
VALO – lepi brat. Njegovo ime znači svetlost.
HIRVO – brat koji ume da razgovara sa životinjama. Njegovo ime ne znači ni los (Hirvi) ni strašan (Hirve), ali ipak podseća na to.
VOITO – brat čije ime znači dobitak. Čiji dobitak?
RIKO – prvi sin, umro u drugoj godini.
ELINA – prvorođenče, umrla u petoj godini.

PRVI DEO

GLUMAČKA POSTAVA, SCENA

ANI IDE KUĆI

Ani dolazi kući. Drama se polako odvija. Upoznajemo selo i likove. Likove? Ma ne, ljude!
Jedna osoba završava u bolnici. Druga se ističe odsustvom.
Ali ništa se još nije dogodilo, zar ne?

Ima nečeg posebnog u povratku kući. To vam se ili sviđa ili ne, ali nikad niste ravnodušni. U Ani je to uvek budilo pregršt osećanja.

Neprijatnih – jer je uvek bila malo, bar malčice uplašena da će je, kad se vrati u rodni kraj, na neki način zadržati i da će se odjednom opet osetiti uhvaćenom, zarobljenom. Telesno nesposobnom da ode odatle, kući, daleko. Tako se osećala još kao tinejdžerka, kako mora da požuri, inače će je to mesto, ovo mesto, obuzeti i tu će ostati zauvek. Stopala bi joj pustila korenje i duboko se ukopala. Zbog toga je napustila rodni kraj već sa šesnaest godina.

Prijatnih – jer poneko od braće i sestara (većina njih zapravo) još uvek tamo živi. Veza među njima je jaka, ponekad joj se činilo kao da ih vezuje nešto opipljivo. Kao da su povezani, ako ne pupčanom vrpcom, onda nečim drugim – nevidljivim, snažnim vezama. Kao mladunci pacova, upletenih repova, nevoljno sjedinjeni u klupko koje se naziva *kralj pacova*. Tako su živeli, jedni pored drugih, nikad sami, uvek zajedno.

Međutim, danas, ovog puta, Ani je pored povratka kući zabrinjavalo i nešto drugo. Haljina ju je stezala, a morala je i da kupi novi kaput ove zime – stari joj je postao pretesan. Rukama je prešla preko stomaka koji se sad primetno zaoblio na njenom mršavom telu, u kojem

je svake večeri osećala novi život, na početku slabašan i možda plod mašte, ali koji će, kako svi znaju, samo ojačati. Dete koje nije želela, ali koje nije mogla da odbaci.

Već je imala jedan pobačaj, a bilo joj je tek dvadeset i sedam godina. Sem toga, to se zbivalo 1981. godine, a nije se preporučivalo da žena ima više pobačaja, ni tad, ni sad, a možda nikad. Za Ani je to bio bolan postupak i zbog ožiljaka na materici lekari nisu preporučivali dodatne zahvate ako je želela da ima dece. I tako, pošto se dete već razvijalo u njoj, kako bi mogla da kaže ne, pogotovo kad će joj to možda bilo poslednje (i jedino)?

Prvo dete nije mogla da zadrži. Detetov otac (zvao se Hasan) bio je šuplja priča. Ćorsokak. Jeftina radna snaga iz inostranstva, baš kao i ona, ali iz zemlje van Evrope. One u koju je – uzgred – želeo da se vrati, zemlje u kojoj prava žena i borba za ta prava nisu dosegli isti stepen kao na severu. Zemlje u kojoj Ani nikad ne bi mogla, niti bi htela da živi. Ani je imala veće snove.

Što se tiče oca ovog deteta, pa, o njemu se još ne može doneti konačan sud. Ani nije bila zaljubljena, to je znala. To joj se možda nikad i nije dogodilo. Ponekad bi pomislila kako je u tom smislu oštećena, verovatno zbog odrastanja, mnogo godina bez ljubavi i – činilo joj se ponekad – bez roditelja, ali o tome nije razmišljala, samo bi slegla ramenima. Posmatrala je život i pustila ga da prolazi.

Bio je njen, samo njen, i nije nameravala da ga proćerda na bilo koga ili bilo šta.

Ali sad – dete.

Sa Aleksom. Aleksom s posla. Aleksom sa opasno tamnim očima. Kovrdžavom kosom. Maljavim grudima. Dubokim promuklim glasom. Krivim osmehom. Onim koji je jednostavno bio tamo i nastavio da bude pored nje, raspituje se, udvara i dosađuje joj. Aleksom koji joj je kasno noću pokazao uljane slike u studentskom domu Lapćersberget dok su delili bocu *kjantija*. Koji joj je pokazao kako da meša boje. Slušao dok je pričala o snovima da ode u Pompeju. Iskopa grad iz lave. Pažljivo četkicom očisti lica izobličena od straha, da arhivira, dokumentuje, unosi u dnevnik komadiće i pažljivo ih spaja u celinu.

Bilo je nečeg privlačnog u pokušaju da se unese red u propast koja se već dogodila još davno. Zapravo, te reči *još davno* su verovatno bile

ključne. Ani je želela da izbegne osećanja i prosto klinički odmerava svet. Baš to ju je privlačilo kod arheologije.

I Aleks je razumeo, ne sve, ali bar nešto od onoga o čemu je pričala. I obuhvatio je krupnim šakama njeno lice i poljubio ju je, nekoliko puta, opet i opet, sve dok mu ona, najpre nevoljno, a zatim zdušno nije uzvratila poljubac. A onda joj je napravio i dete. I imao je pozamašne namere, čak snove o njihovoj budućnosti i zajedničkom životu. Životu u kojem će biti boemi, slikati noću (zanemarimo sad da li je Ani stvarno želela da slika ili ne), buniti se danju, voleti po podne i uveče piti vino.

„A šta će biti s detetom?", upitala je Ani.

„Dete, naše dete, biće genije. Potičem iz porodice brojnih genija, a ovo dete, ovaj sin, jednog dana će zavladati svetom", rekao je Aleks.

„To dete će biti treći deo naše celine", dodao je.

„Neće biti poteškoća", zaključio je.

Ani je želela da mu veruje.

Nazvaće ga Oskar. Tako su odlučili. Više-manje zajedno. Po jednom od starih kraljeva u zemlji u kojoj su sad živeli, Oskaru Drugom. Kralju koji je bio pesnik i pisac, cenio književnost i one koji su je stvarali, a uz to delio podjednaku sumnjičavost prema čuvenom piscu Avgustu Strindbergu kao i Aleks.

Ani je želela da mu veruje. Da mu veruje kad joj je pevao, Aleks je onaj pravi, Aleks sve razume. Ipak, u dubini duše mučila ju je zebnja, da li su sve te namere i snovi zaista naši, moji, i ako jesu, kako se uklapam u njih?

Jer trebalo je da ode.

Dopustite mi da to preinačim.

MORALA je da ode.

Nije bilo drugog izbora.

Možda će joj ova osoba u stomaku pomrsiti račune ili malo odložiti namere, ali čim Oskar bude dovoljno veliki, ona će otići. Oskar će biti s tatom. A ako ne može da bude s njim, biće sa Siri.

S bakom Siri.

Ima pedeset četiri godine i već je nekoliko puta postala baka, a uskoro će saznati kako će joj najstarija ćerka dobiti prvo dete. Tokom leta. Njena sad najstarija, živa ćerka. Ani.

Mogla je da se javi. Mogla je da ih obavesti telefonom, jer je razgovarala s njima čitave jeseni, ako ne sa Siri, onda s nekim od braće i

sestara, kako onih koji su ostali kod kuće, tako i onih koji su živeli u blizini, u gradiću Torneo ili mestašcima Karunki ili Keminma, ili nekom drugom mestu na severu koje im je bilo dom ili dovoljno blizu tome.

Međutim, nije mogla da im kaže. Jer nije se radilo samo o saopštavanju. Tu nije bio kraj. Priznanje bi samo otvorilo ogromna vrata, pitanja koja naviru u sve većem broju, a Ani nije imala želju da odgovara na njih. Naročito ne pred Siri, i nikako pred Pentijem (ako ga je uopšte briga), a kad je malo bolje razmislila, nije želela da priča o tome s bilo kim. Radije bi se pravila kako se ništa nije dogodilo i da tako ostane zauvek, ali – kao što znamo – deca stižu u određenom roku.

Putovanje kući. Odlazak iz ravnice, sa mostovima, asfaltom i golim drvećem. Posmatrati kako se pejzaž razvija, a priroda izdiže. U severnoj Švedskoj priroda zahteva poštovanje, sila je koju valja uvažavati. Drveće stoji gde stoji, ne izvinjava se. Tokom letnjih meseci šuma je čarobna, breze se belasaju na večitoj svetlosti, oduzima dah i ispunjava strahopoštovanjem, ili može tako da bude čak i za nevernike. Zatim dolazi leto i s njim komarci, a s komarcima prvi znak posustajanja prirode, kad se ponovo okrećemo tamnim, dugim noćima u kojima nas čak ni bela kora breza neće zaštititi.

Bilo je to 18. decembra, na samom početku, mračnije nije moglo da bude. Uskoro će dani krenuti da se bore za svoje mesto, i iako je to dugotrajna bitka, važna je na nekoj duhovnoj ravni za ljude koji čekaju u mraku. Znati, osloniti se na to da će se uskoro sve promeniti. Već se izmenilo, iako to još ne primećujemo, svetlost se vraća.

Još je bilo tamno kad je autobus prevoznika *Tapanis bus* pristigao na stanicu u gradiću Torneo. Dah je izlazio iz usta kao dim.

Autobus je malo poranio. Moraće da pričeka bar četvrt sata pre nego što bilo ko dođe da je pokupi.

Ko će doći? Još nije znala. Bilo je tek nešto posle šest ujutro i sigurno se niko nije radovao ustajanju i vožnji do grada udaljenog sto kilometara, tako rano, pa još u subotu.

Ani je potražila cigarete u džepu.

Rekli su joj kako nije dobro da puši dok je trudna i skoro je prestala.

Samo povremeno bi osetila potrebu. A ako se *ona* oseća dobro, zar to ne znači i da se beba u stomaku oseća isto? Dakle, ako joj je bolje da s vremena na vreme povuče nekoliko dimova, zar neće i Oskaru biti bolje nego da ima mamu koja pati?

Mama. Bilo joj je čudno da na taj način razmišlja o toj reči.

Ani je upalila cigaretu i povukla dim.

Mama, zar će to da postane?

Mama je bila Siri, mama je nosila kecelju i imala grube ruke, mama bi te prebila ako nešto zabrljaš, mama brine, čuva te, mama zagreje saunu, ljušti krompir, uvek drži dete u naručju, nekoliko njih joj se motaju oko nogu, mama nikad nije išla u školu, nikad ostvarila snove – ma, nikad ih nije ni imala, mama predstavlja tako mnogo, a ništa od toga se ne uklapa u Ani.

Stići ću negde, samo se trenutno vraćam kući. Tamo gde je sve počelo.

U Stokholmu je bilo nula stepeni, svi nekud žure, lepo obučeni, na visokim potpeticama i sa savršenim frizurama. Ovde gore snežni pokrivač je već debeo, a žene i muškarci izgledaju starije, oni koji su uopšte napolju u ovom trenutku. Automobili su zastareli, prljavi i trošni, izgrebani i zarđali, zar ne izgleda kao da su ljudi ovde gore nesrećniji? Da li ljudi postaju nesrećniji kad nemaju svrhu, kad život nema značenje? Može li ovde gore da postoji svrha života? Bez podzemne železnice, bez pivnica, bez raskošnih robnih kuća, bez stana, usamljenosti i zatvorenosti? Ako niko ne vidi kako ti se život odvija, da li uopšte postoji? Da li ti postojiš, živiš, bivstvuješ?

Ani je ugledala crnu *mečku* kako se kliza po autobuskom stajalištu, polako se približava, i iako nije razabrala automobil, prepoznala je način vožnje podjednako sigurno kao i otisak prsta.

Zar je moguće da je to Tatu? Je l' pušten iz zatvora? Poslednji put kad se raspitivala o njemu, služio je dvanaest meseci u kazneno-popravnoj ustanovi u Keminmi.

Po sopstvenim rečima, uleteo je u krivinu malčice preoštro i malčice prebrzo, i odjednom su se, kao dve ptičice, tamo obrele dve tetke. Zaista nije nameravao da tako bude. (Niti je iko to mislio.)

Ali smrt ne obraća pažnju na takve pojedinosti.

Na prednjem sedištu je sad sedeo njen mlađi brat, jedan od devetoro, s cigaretom u ustima i iskrivljenim osmehom koji je i dalje bio dopadljiv, ne bez zuba. Leva strana mu je bila u ožiljcima zbog kojih je dobio nadimak Rine, *brdo*, jer kako je Lauri rekao kad mu je skovao nadimak koji se brzo odomaćio, izgledao je kao udubljeno brdo, s potpuno izmenjenim obrisom nakon požara u garaži 1976. godine

(ali više o tome kasnije). Ani se još nije navikla na novi nadimak, zvučao joj je neprirodno u ustima, nije mogla da podnese što je većina članova porodice umela da tako dobro vlada prošlošću, uzme ono što je bolno i pretvori ga u neobičnost, snagu i doskočicu. Nešto o čemu se može šaliti.

„Pobegao si?"

Nasmejao se, nešto između kašlja i štucanja.

„Pustili su me ranije. Lepo vladanje i to."

Mora da je izgledala iznenađeno jer je nastavio.

„Podjednako sam iznenađen kao i svi vi. Osim mame, naravno."

Da, mama. Siri nikad ne bi mogla ni da pomisli nešto loše kad je u pitanju njen mali Tatu. Nikad nije prihvatila nadimak, niti psovke. Ani se pitala da li i druge majke vole decu na različit način, u drugačijoj meri, i ako je tako, da li to isto tako jasno pokazuju?

„Neko nam se malo zaokruglio", rekao je Tatu kad je sela pored njega na prednje sedište. „Mnogo kolača u Švedskoj, zar ne?"

Ani nije htela da priča o tome, ni sa mlađim bratom, ni s bilo kim drugim, ali je shvatila da se neće jedino on zapitati. To je nešto sa čime jednostavno treba da se pomiri. Slegnula je ramenima.

„Znaš kako kažu na švedskom – nosim kolačić u rerni. Rodiće se sredinom leta, tako nekako. Da li sad živiš kod kuće?"

Trudila se da zvuči što neodređenije, kako i mora da se radi s braćom i sestrama. Ako samo namirišu neku vrstu nemira, odmah kreću u napad. Ani je osetila kako je Tatu odmerava pre nego što je odgovorio.

„Da, mada… stvari su mi kod kuće, ali najčešće spavam negde drugde."

Sad će se raspričati, osetila je Ani, opasnost je prošla. Tatu je jednostavno nastavio dalje.

„I ja sam upoznao nekog. Zove se Sinika. Ona je sestra Veli-Peke, sećaš se njega? Imao je onaj starinski crveni kamionet, a živeli su u Karunkiju."

Ani je klimnula glavom, sećala se. Doduše, nije se sećala mlađe sestre, ali se sećala kamioneta.

To je toliko ličilo na Tatua. Čitao je između redova, video ono što je želeo da vidi u svetu i to mu je bilo dovoljno. Ostatak vožnje pričao joj je ono što se njega ticalo. O devojci kod koje se delimično preselio, imanju njenih roditelja, njenom ocu koji je bio bolestan, o momcima

s kojima se upoznao dok je bio u zatvoru, o namerama za budućnost, o porodičnom gazdinstvu, sve češćim svađama njihovih roditelja i Ani je mogla da odahne.

Bila je srećna što je Tatu došao po nju. Od sve braće i sestara, jedino je on uvek bio zaokupljen sobom, pa je mogla da odahne od podozrivih ili osuđujućih pogleda, i od pitanja. Ostatak puta je poludremala i posmatrala šumu izvan prozora, te uske puteve koje je dobro poznavala, gde je provela veliki deo života idući njima peške, biciklom, skuterom, automobilom i traktorom.

Doduše, to je bilo tad, a sad je sad, samo je u poseti, privremena gošća. Čula je šumu kako joj šapuće ime, dolazi kući, govori joj, ali nije htela da je sluša, pretvarala se da ne čuje.

Videla je sopstveni odraz u prozoru, ozbiljne oči, svetle, finske, razblažene, i frizuru, kosu koju je farbala u tamniju boju, koja joj je uokvirivala lice, isticala bledilo, tanke usne i prav nos. Ani je bila lepa, ne baš privlačna toliko da bi se neko osvrnuo za njom na ulici, ali imala je istaknute jagodične kosti, odlučan pogled i bila je još uvek dovoljno mlada da bude lepa. Za nekoliko godina, pet, deset, dvadeset , ko zna, nema čvrste osnove za starenje, kao kod nekih ljudi, recimo Aleksa, koji će lepo ostariti, pa čak i Tatu, pomislila je dok je gledala mlađeg brata na vozačkom sedištu, sa ove strane ožiljci se nisu videli. Sad je odrastao, tik na granici, tamnoput, od valonske ili laponske krvi, ili i jedno i drugo, kao neki od braće i sestara, jednostavno su bili tamni. Ani nije, ona je bila svetle puti, ali Tatu će se s godinama prolepšati, bar s jedne strane lica, postojali su preduslovi za to. Baš kao i Penti.

Mnogo šta se moglo reći o ocu, ali uvek je izgledao dobro, divlje i lepo.

To je bilo čudno, jer je većina dece naizgled nasledila ili majčin ili očev izgled. U suštini, jedino je Lauri, tamne kose i svetlih očiju, u sebi nosio oboje. Kakvi bi Riko i Elina bili da su ostali živi, razume se, niko ne zna. Dvoje prvorođene dece koja su umrla tokom prvih nekoliko godina života, jedno od upale pluća, a drugo od urođene srčane mane, šuma na srcu.

Ani je šakama pomilovala stomak. Brata i sestre se sećala samo kao mutnih likova na požutelim fotografijama. Uvek joj je bilo neprijatno što fotografije postoje, što vise na zidu u roditeljskoj spavaćoj sobi.

Prvi porodični portret. Drugačija porodica. Možda ona kojoj je dobro išlo. Bar nakratko.

Da li se braća i sestre mogu podeliti prema roditeljskim odlikama? Jedno vedro, veselo i opušteno dete. Drugo strastveno, nepredvidljivo i teskobno. Tu je postojala veća raznovrsnost. Bilo je više onih koji su predstavljali mešavinu oboje i možda nekoliko koji su bili sasvim svoji.

Neobična mešavina, očeva duboka gorčina i majčina gotovo ruska zanesenost i vera u budućnost.

Kakva li će biti Anina beba? Mešavina nje i Aleksa ili potpuno svoje, unapred određeno biće, nezavisno od njih i grešaka koje sad leže pred njima na putu roditeljstva? I kakvi su oni, Ani i Aleks?

Različiti, veoma različiti. On je bio tamnoput, ali samo po izgledu, jer je išao kroz život lakim koracima kao plesač. Bio je veseli mlađi brat, jedan od dvojice među braćom i sestrama. Ani nije bila kao Aleks. Ni po izgledu, ni po sklonostima.

Neki ljudi su lepi na isti način kao dijamanti ili možda mermer. Njihove odlike zahtevaju vreme i otpor kako bi se izoštrile i došle do izražaja. Međutim, sa Ani se nikad nije znalo, ali i sama je sumnjala da će poružneti. Da će joj crte lica izbledeti, lice oticati, kao mrtvačko telo natopljeno vodom. Ipak, izgled joj nikad nije bio naročito bitan. Naravno, volela je lepotu, ali nije zavisila od nje. Ne kao neka braća i sestre, općinjeni sopstvenim odrazima u ogledalu ili tuđim.

Kad je auto sat vremena kasnije skrenuo ka dvorištu, već se razdanjivalo. U štali i kući je bilo upaljeno svetlo, pa je Ani duboko udahnula pre nego što je izašla iz automobila.

„Mislim da će mama zapravo biti jako srećna. Mislim, kad je prođe prvi šok."

Tatu ju je zagrlio i zapalio novu cigaretu pre nego što se udaljio prema garaži, bez imalo zanimanja za pažnju koju će Ani uskoro privući u kući. Njegova uska ramena u tananom kožnom kaputu s kragnom podignutom do ušiju i noge koje su se činile kao da lebde nekoliko centimetara iznad tla, lagane kao perje, izgledale su kao da pleše preko dvorišta, kroz život.

Siri je izgleda bila najviše zbunjena time što se Ani nije udala i što nema ni nameru da to učini. Inače joj se nije učinilo previše čudnim što je došla kući u četvrtom mesecu trudnoće. Majka je potekla iz drugog vremena, a retko kad je jaz između naraštaja bio veći nego sad.